

дидактичні умови, активно впроваджувати сучасні освітні технології. Передбачені заходи мають охоплювати широкий спектр педагогічних сфер і мають бути максимально спрямовані на захист та розвиток творчих задатків особистості.

Література

1. Закон України «Про вищу освіту». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

УДК 37.012:373

КОНЦЕПЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ СЕРЕДОВИЩЕМ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ВЧИТЕЛІВ У ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Л. А. Мартинець

Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року проголошує посилення кадрового потенціалу системи освіти, розвиток людини відповідно до її індивідуальних здібностей і потреб на основі навчання впродовж усього життя, виховання педагогічних кадрів на засадах власного неперервного професійного і творчого зростання, стимулювання високоякісної педагогічної праці на підставі об'єктивного її оцінювання згідно з вимогами освітньо-професійних програм [1].

Необхідно також зауважити, що стрімкість наукового поступу людства, поглиблення його перетворювального впливу на всі аспекти життєдіяльності та відповідне розширення освітніх завдань спонукають до визначення концептуальних засад сучасного освітнього середовища, що орієнтоване на інтереси особистості й адекватне тенденціям суспільного розвитку. Це означає, що завданням керівника загальноосвітнього навчального закладу є створення освітнього середовища для професійного розвитку вчителів. Тобто постає потреба позбавлення цього процесу ознак стихійності завдяки ефективному управлінню, що виступає невід'ємним атрибутом будь-якої діяльності та є передумовою її успішного виконання.

Провідною ідеєю концепції дослідження є розуміння того, що вдосконалення механізму управління освітнім середовищем професійного розвитку вчителів у загальноосвітньому навчальному закладі завдяки впровадженню відповідної системи, яка обґрунтована на всіх рівнях методологічного аналізу, є необхідною передумовою підвищення якості професійного розвитку вчителів.

Концепція містить три взаємопов'язаних концепти, що сприяють реалізації провідної ідеї дослідження.

Методологічний концепт передбачає застосування: філософських положень про цілісність і цілеспрямованість систем, соціальну роль управління; загальнонаукових ідей системного (А. Авер'янов, В. Афанасьєв, І. Блауберг, В. Кузьмін, В. Садовський, П. Щедровицький, Е. Юдін та інші), особистісно орієнтованого (Г. Балл, І. Бех, Є. Бондаревська, В. Бондар, І. Зимня, І. Зязюн, О. Пехота, Г. Селевко, В. Сериков, С. Сисоєва, І. Якиманська та інші), компетентнісного (Б. Ельконін, Г. Єльнікова, І. Єрмаков, Е. Зеєр, В. Краєвський, А. Маркова, А. Новиков, Дж. Равен, В. Сериков, А. Хуторський, В. Шадриков та інші), діяльнісного (Б. Ананьєв, Л. Виготський, Д. Ельконін, О. Леонт'єв, С. Рубінштейн, Ю. Татур та інші), середовищного (О. Мітіна, В. Стрельников, І. Суліма, О. Тюрікова, О. Ярошинська, В. Ясвін та інші), культурологічного (В. Марєєв, Н. Карпова, Л. Коган, К. Щипанкіна та інші), синергетичного (О. Дубасенюк, В. Кремень, С. Кузікова, С. Курдюмов, М. Моїсєєв, І. Пригожин, Л. Ткаченко, Г. Хакен та інші), акмеологічного (Б. Ананьєв, Н. Кузьміна, А. Маркова, Л. Мітіна, А. Реан, Л. Рибалко та інші), андрагогічного

(С. Архипова, Т. Десятов, Л. Лук'янова, Н. Протасова, Л. Набока, В. Пуцов та інші), аксіологічного (І. Бех, Б. Гершунський, М. Євтух, І. Зязюн, В. Кремень, В. Сластьонін, Г. Щедровицький, А. Ярошенко та інші), технологічного (Ю. Бабанський, В. Беспалько, М. Бершадський, О. Вербицький, П. Гальперін, В. Гузеєв, М. Кларін, Г. Селевко, В. Сластьонін, І. Якиманська та інші), кваліметричного (А. Аветісов, В. Байденко, А. Вернадський, Є. Бондаревська, Г. Дмитренко, Л. Кухар, А. Селезньова та інші), діагностичного (В. Зверева, І. Інгенкамп, П. Третьяков, Т. Шамова та інші) підходів; принципів управління освітнім середовищем професійного розвитку вчителів: прогностичності; єдності зовнішніх і внутрішніх механізмів управління; узаємовизначення керуючої та керованої підсистем; науковості; оптимального співвідношення оперативно-поточного і цільового стратегічного управління; цілісності умов, що необхідні для реалізації мети закладу освіти; спрямованості управління на реалізацію творчого потенціалу педагогічної праці; професіоналізму особистості та діяльності керівника закладу освіти; оптимального співвідношення цілеспрямованих управлінських впливів, самоорганізації та саморегулювання; планомірності управління освітнім середовищем професійного розвитку вчителів; оптимальної структури управління; зворотного зв'язку між суб'єктами управління; необхідної розмаїтості підсистем закладу освіти; цілісності функцій управління; відповідності цільових орієнтирів професійного розвитку вчителів потребам реалізації завдань національної освіти, а також ідеї гуманізації й демократизації освіти, що знайшли своє відображення у працях провідних вітчизняних і зарубіжних учених у галузі філософії, психології, педагогіки.

Теоретичний концепт визначає систему наукових ідей, положень, категорій і понять, без яких неможливе розуміння сутності досліджуваної проблеми. Це, зокрема: філософські, психологічні положення про особистість як активного суб'єкта діяльності й розвитку (І. Бех, Л. Виготський, Г. Костюк, С. Рубінштейн та інші); особливості розвитку професійної освіти (С. Гончаренко, В. Кремень, Н. Ничкало та інші); ідея створення освітнього середовища (В. Биков, М. Братко, Л. Ващенко, Н. Гонтаровська, Г. Єльнікова, А. Каташов, Г. Полякова, Н. Ткачук, О. Шапран, О. Ярошинська та інші); теорія професійного розвитку вчителів (В. Андрущенко, В. Кремень, О. Кучерявий, Н. Муқан, В. Огнев'юк, Л. Пуховська та інші); положення щодо загальної теорії управління соціальними організаціями (Р. Аккоф, М. Альберт, І. Ансофф, В. Афанасьєв, О. Виханський, Г. Кунц, М. Мескон, С. О'Доннел, Ф. Хедоурі та інші), управління освітніми системами (В. Григоращ, Л. Карамушка, Ю. Конаржевський, В. Лазарєв, О. Мармаза, О. Мозолєв, М. Поташник, Т. Сорочан, П. Третьяков, Є. Хриков, Т. Шамова та інші) і загальноосвітніми навчальними закладами (Н. Білик, Л. Даниленко, Н. Островерхова та інші).

Технологічний концепт передбачає розроблення технологічного забезпечення впровадження науково обґрунтованої системи управління освітнім середовищем професійного розвитку вчителів у загальноосвітньому навчальному закладі.

Зважаючи на зазначене вище, ми дійшли висновку про те, що концепція дослідження складає базис педагогічного пошуку, основу його наукового апарату. Вона дозволяє всебічно вивчити і проаналізувати досліджувану проблему управління освітнім середовищем професійного розвитку вчителів у загальноосвітньому навчальному закладі у вітчизняній і зарубіжній педагогічній науці й практиці, розглянути явища в розвитку та взаємозв'язку.

Література

1. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>